

Fylkesmannen i Østfolds høringsuttalelse til endringer i pasient- og brukerrettighetsloven - rett til brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Fylkesmannen i Østfold viser til brev av 22. mars 2013 fra Helse- og omsorgsdepartementet. I brevet sender departementet på høring et forslag om rett til å kunne få praktisk bistand og opplæring organisert som brukerstyrt personlig assistanse (BPA).

Avgrensning av rettigheten – opplæring

Rettighetsfesting av BPA skal etter forslaget begrenses til å gjelde praktisk bistand og opplæring. Det vil si at støttekontakt og andre former for personlig assistanse faller utenfor. Slik vi ser det, passer BPA-ordningen godt ved behov for hjelp til praktiske oppgaver. Ordningen innebærer at brukeren er arbeidsleder for, og dermed lærer opp, tjenesteutøveren (assistenten) i hva som skal utføres av praktisk arbeid.

Når det gjelder den delen av tjenesten som betegnes som *opplæring*, blir det annerledes. Da er det *brukeren* som skal læres opp i dagliglivets gjøremål. Hvis opplæringen gis som BPA, vil brukeren i så fall være arbeidsleder for den som skal lære ham eller henne opp. Fylkesmannen ber derfor departementet vurdere å avgrense rettighetsfestingen ytterligere, slik at den bare gjelder praktisk bistand – ikke opplæring.

Avgrensning av rettigheten – alder

Departementet har foreslått 67 år som øvre aldersgrense for retten til BPA. Departementet begrunner dette med kommuneøkonomi. Fylkesmannen er likevel usikker på om alder er en god måte å begrense rettigheten på, da vi antar at mange personer over 67 år vil ha like god grunn til å kunne styre tjenestene sine som personer under 67.

Ny pensjonsordning har blant annet som mål at flere personer skal stå lenger i jobb enn før. Fylkesmannen er dessuten kjent med at flere personer over 67 år er i arbeid fordi de har BPA. Uten BPA vil disse være utestengt fra arbeidslivet. Vi ber derfor departementet vurdere lage en unntaksregel for BPA-brukere over 67 år som fortsatt er i arbeid.

Avgrensning av rettigheten – flere tjenesteytere/nattevakt

Fylkesmannen kan ikke se at det er behov for bestemmelsens annet og fjerde ledd. BPA skal uansett bare tildeles innenfor rammen av brukerens behov for praktisk bistand. Hvis det ikke er kontinuerlig behov for bistand fra flere tjenesteytere eller hele natten, vil det ikke utmåles timer til BPA.

Stort behov – grense

Fylkesmannen er enig med departementet i at det kan være lurt å tallfeste hva som skal regnes som ”stort behov”. Etter vårt syn bør man likevel bare sette en grense – ikke to. Årsaken er at man ved å operere med et intervall, skaper en egen gruppe brukere hvor kommunale regnestykker kan bli avgjørende for om man har rett på tjenesten. En slik ordning er egnet til å skape store ulikheter mellom kommuner og mellom fylker. Etter vårt syn bør brukerens behov være avgjørende for retten til tjenesten – ikke kommunale regnestykker.

Ved vurderingen av hvor grensen skal gå, bør det legges størst vekt på hensynet til brukerne, da det er disse behov for hjelp som skal oppfylles. Vi antar derfor at en grense ned mot 25 timer er riktig.

Stort behov – særskilt overprøving fra Fylkesmannen

Fylkesmannen skal gis særskilt myndighet til å overprøve avslag på BPA innefor intervallet 25–32 timer. Her er det altså kommunens dokumentasjon på om ordningen vil medføre vesentlig økt kostnad som skal vurderes og eventuelt overprøves – ikke brukerens behov for bistand. Med de store variasjonene i geografi, befolkningssammensetning, avstander og organisering som er mellom kommunene, vil en overprøving by på særlig vanskelige vurderings- og bevissspørsmål. Vi er derfor i tvil om en slik ordning vil føre til god nok rettsikkerhet for brukere og kommuner. Vi antar at rettsikkerhet best sikres ved at retten til tjenesten gis ut fra brukerens behov og at kommunale regnestykker som utgangspunkt tilhører det kommunale selvstyret. Fylkesmannen vil derfor fraråde ordningen.

Stort behov – behov for unntak i enkelte tilfeller

Fylkesmannen har erfaring med at det i enkelte tilfeller er uforenlig med assistentens behov for forutsigbare arbeidsforhold og godt arbeidsmiljø å overlate styringen av tjenesten til brukeren. Det må derfor i lovteksten gis åpning for å avslå eller avvike organisering av praktisk bistand som BPA for personer som ikke er i stand til å være (eller forholde seg til en) arbeidsleder – selv om vilkårene ellers er oppfylt.

Med hilsen

Dette dokumentet er elektronisk godkjent av

Anne Enger
fylkesmann

Morten Slettmyr
seniorrådgiver

Saksbehandlere: Morten Slettmyr og Kari Riiser